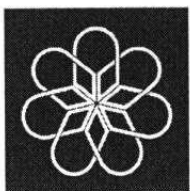

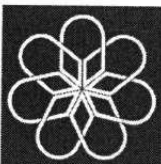
مجموعه آثار ۱۲

انسان شناسی

محمد تقی جعفری

تدوین و تنظیم: عبدالله نصری

مؤسسه انتشارات علامه جعفری

Muhammad Taghi Ja'fari

مجموعه آثار ۱۲

انسان شناسی

نویسنده: محمدتقی جعفری

چاپ: مبین

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۹

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۵-۸۹۵-۶۶۴-۹۶۴-۹۷۸

قیمت: ۱۴۵۰۰۰ تومان

تطبیق و تصحیح:

علی جعفری، زهره محمدعلی،

میترا رفیع زاده، رامین نعمتی

تدوین و تنظیم: عبدالله نصری

(استاد فلسفه دانشگاه علامه طباطبائی)

تنظیمات رایانه‌ای: رؤیا عزیز زاده

طراح جلد: سعید عجمی

سرشناسه: جعفری تبریزی، محمدتقی، ۱۲۷۷. ۱۲۰۲.

Muhammad Taghi, Jafari Tabrizi

عنوان و نام پدیدآور: انسان شناسی / محمدتقی جعفری، تدوین و

تنظیم عبدالله نصری. تطبیق و تصحیح علی جعفری، ... (و دیگران)

مشخصات نشر: تهران: مؤسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۷۱۸ ص.

فروست: مجموعه آثار: ۱۲.

شابک: ۱۴۵۰۰۰ ریال: ۵-۸۹۵-۶۶۴-۹۶۴-۹۷۸

ویراست نویسی: فیبا

یادداشت: تطبیق و تصحیح علی جعفری، زهره محمدعلی، میترا

رفیع زاده، رامین نعمتی.

یادداشت: نمایه.

موضوع: انسان شناسی

موضوع: Anthropology

موضوع: انسان -- آفرینش

موضوع: Creation -- * Human beings

موضوع: انسان -- آفرینش -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع:

Human Beings -- Creation -- Religious Aspects -- * Islam

موضوع: انسان شناسی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Anthropology -- Religious Aspects -- * Islam

موضوع: انسان -- تکامل -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Human evolution -- Religious aspects -- * Islam

شناسه افزوده: نصری، عبدالله، ۱۳۳۲. - تنظیم کننده

شناسه افزوده: جعفری، علی، ۱۳۴۳. - مصحح

شناسه افزوده: مؤسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری

شناسه افزوده: Allameh Jafari Institute

رده بندی کنگره: GN25

رده بندی دیویی: ۳۰۱

شماره کتاب شناسی ملی: ۷۲۷۵۰۴۴

تهران / فلکه دوم صادقیه

بلوار کاشانی / خیابان حسن آباد

کوچه ۴ / پلاک ۲۲ / طبقه دوم

تلفن: ۰۲۱-۴۴۰۹۱۰۴۲ / ۴۴۰۰۵۴۵۳

نمابر: ۰۲۱-۴۴۰۷۰۲۰۰

کلیه حقوق نشر مکتوب

و الکترونیک برای این مؤسسه

محفوظ است.

WWW.ostad-jafari.com

Info@ostad-jafari.com

نمایه مطالب

پیشگفتار	۹
بخش اول: آفرینش جهان و انسان	۲۳
مقدمه	۲۵
فصل ۱ - آفرینش از دیدگاه ادیان	۲۷
۱- نظری به آغاز خلقت	۲۷
۲- نظری به تاریخ آفرینش	۳۱
۱- ویلکام بولارد	۳۱
۲- تعدادی از دانشمندان کوشمورونی	۳۱
۳- عده‌ای دیگر از دانشمندان	۳۱
۴- بعضی از دانشمندان ژئولوژی	۳۱
۵- جیمز جینز	۳۲
۶- هارلو شابلی رئیس رصدگاه دانشگاه هاروارد	۳۲
۷- طبق این نظریه، با محاسبه نظریه هارلو شابلی	۳۲
۸- ج. ه. جینز	۳۲
۹- ژرژ گاموف	۳۲
۳- عمر کره زمین	۳۳
آغاز آفرینش در عهدین	۳۴
سفر پیدایش - باب اول	۳۴
باب دوم	۳۷
باب ششم	۳۷
عهد جدید، انجیل یوحنا - باب اول	۳۷

۴۲	۴- شروع آفرینش از نظر اسلام
۵۷	مقایسه قرآن و عهدین در آفرینش
۶۱	فصل ۲ - ظهور جانداران و تکثیر انواع آنها
۶۱	۱- ظهور جانداران بر روی زمین
۶۳	۲- ظهور جانداران بر روی زمین از دیدگاه اسلام
۶۴	۳- آفرینش انسان
۶۵	سؤال درباره چگونگی آفرینش انسان از دیدگاه قرآن و
۷۹	۴- آفرینش انسان از نظر قرآن
۸۷	بخش دوم: ماهیت انسان
۸۹	مقدمه
۹۵	فصل ۱ - شناخت انسان
۹۵	آیا انسان «آن چنان که هست» از دیدگاه اسلام قابل شناسایی است؟
۹۶	علل عقب ماندگی انسان شناسی
۱۰۱	نتیجه مثبت تجزیه‌ای
۱۰۳	نتیجه منفی تجزیه‌ای
۱۰۴	اولین نتیجه منفی روش تجزیه‌ای
۱۰۶	دومین نتیجه منفی روش تجزیه‌ای
۱۰۸	یک مثال
۱۱۱	عامل تخریب «جز این نیست» ها در شناخت قطعه قطعه‌های انسان
۱۱۷	فصل ۲ - تجرد نفس و استعداد های انسان
۱۱۷	بخش یکم - دلایل تجرد نفس
۱۱۷	مقدمه یکم - انکار تجرد نفس و استعداد های نهفته در آن
۱۲۰	تضمن مقصود در سازمان اجسام زنده
۱۲۱	مقدمه دوم - حساسیت نابجا درباره اصطلاحاتی مانند: تجرد و مجرد
۱۲۴	مجردات یا حقایقی از همین هستی با هویتی والا تر
۱۲۵	دلایل تجرد نفس

- دلیل یکم - خودداوری ۱۲۵
- دلیل دوم - علم حضوری (خودآگاهی) ۱۲۶
- دلیل سوم - دریافت زیبایی کلی (یا مطلق) ۱۲۷
- دلیل چهارم - ثبات نفس یا من ۱۲۸
- دلیل پنجم - عمل تجرید با انواع متعددی که دارد ۱۳۰
- دلیل ششم - لذا ید و ابتهاج‌های روحانی ۱۳۶
- دلیل هفتم - احساس برین تکلیف ۱۳۸
- دلیل هشتم - عروض صور مختلف و متنوع بر نفس ۱۳۹
- دلیل نهم - افزایش قدرت تفکر و تجسیم و تعقل و ۱۴۱
- خلاصیت‌های علمی و هنری و غیر آن ۱۴۱
- دلیل دهم - قوای جسمانی و غرایز طبیعی با تقویت آنها ۱۴۲
- دلیل یازدهم - تحول معکوس قوای جسمانی و غرایز طبیعی ۱۴۲
- دلیل دوازدهم - آزادی اراده یا به اصطلاح بهتر: اختیار ۱۴۲
- دلیل سیزدهم - امکان دریافت مفهومی از خدا که ۱۴۳
- دلیل چهاردهم - قرار گرفتن نفس در مافوق حرکت ۱۴۷
- فصل ۳ - استعداد‌های نهفته در نفس ۱۵۱
- ۱- نفی استعداد‌های درونی یا انکار هویت‌های متعین در واقعیت‌ها ۱۵۴
- ۲- پدیده اکتشافات و ابتکارات و اختراعات ۱۵۵
- ۳- بروز منش‌های متنوع، مانند منش قضایی، سیاسی، هنری و غیر آن ۱۵۶
- ۴- بروز «من» که مدیریت حیات را به عهده می‌گیرد ۱۵۷
- ۵- آب نمی‌تواند میراب خویشتن باشد ۱۵۹
- فعلیت رساندن استعداد کمال معنوی انسان است ۱۵۹
- استعداد‌های متضاد را چگونه باید تفسیر کرد؟ ۱۶۰
- حیات است که جلوه‌گاه آن را حیات معقول می‌نامیم ۱۶۴
- فصل ۴ - روح و روان در اسلام و طرق رشد و کمال ۱۶۵
- منابع اسلامی و تعریف روان انسان ۱۶۵

انسان‌شناسی یکی از مهم‌ترین و کهن‌ترین مباحث علوم بشری به شمار می‌آید که در مشرق‌زمین بر خلاف مغرب‌زمین، قالبی دینی داشته است. حقیقت انسان، آغاز پیدایش، سرنوشت و پایان او در نظام هستی، از جمله مباحث و مطالبی است که هم در ادیان توحیدی و هم غیر توحیدی، مانند هندوئیسم و بودیسم مورد توجه بوده است. انسان‌شناسی به معنای شناخت ماهیت انسان، به چند دسته انسان‌شناسی تجربی، فلسفی، عرفانی و دینی تقسیم می‌شود. هر یک از این دسته‌ها گرفتار بحران‌های خاصی هستند و تنها انسان‌شناسی دینی می‌تواند ماهیت و حقیقت انسان را معرفی کند، زیرا خالق انسان بهتر از هر شخص دیگری حقیقت انسان را می‌شناسد.

تاریخچه انسان‌شناسی از نظر دین اسلام به آغاز خلقت انسان بازمی‌گردد. انسان از همان آغاز خلقت، مأمور به شناخت حقیقت، ظرفیت‌ها، قابلیت‌ها و سعادت و کمال خود بوده است. اندیشمندان اسلامی نیز در طول قرون متمادی درباره شناخت انسان و چیستی حقیقت او، آثار فراوانی تألیف کرده‌اند؛ خصوصاً عرفای اسلامی که در کنار بحث توحید و شناخت آفریدگار، کتاب‌هایی نظیر: *تمهید القواعد*، *شرح فصوص قیصری*، *فتوحات ابن عربی*، *مصباح الانس* و ... به رشته تحریر درآورده، بحث‌های بسیاری درباره ویژگی‌های خلیفه خدا و انسان کامل ارائه کرده‌اند. همچنین، فیلسوفان اسلامی نظیر ابن سینا و ملاصدرا نیز بخشی از آثار فلسفی خود را به مبحث شناخت انسان اختصاص داده‌اند.

در مغرب‌زمین، سقراط اولین فیلسوف یونانی است که انسان را موضوع تفکر و اندیشه فلسفی خویش قرار داده است. بعد از بعثت حضرت مسیح علیه السلام، مبحث انسان‌شناسی با نگرش ایمان‌گرایانه و تکیه بر کتاب مقدس ادامه یافت، اما به دلیل کم‌رنگ شدن نقش عقل، در بسیاری از موارد با مضامین عقلی در تضاد قرار گرفت که این تضاد به دلیل تحریفاتی بود که در ادیان مسیحیت و یهودیت صورت گرفته بود.

اما این مشکل در مورد اسلام که متن مقدس آن، یعنی قرآن، مصون از هرگونه تحریف بوده و بیانات مفسران واقعی آن یعنی اهل بیت علیهم السلام هم موجود است، وجود ندارد. لذا، می‌توان با مراجعه

به قرآن کریم و تفسیر آن به وسیله ائمه علیهم‌السلام، به انسان‌شناسی دینی واقعی دست یافت.

ضرورت انسان‌شناسی از این جهت قابل تأمل است که انسان جزئی معنادار از یک جهان معنادار محسوب می‌شود و به همین جهت است که او برای به ثمر رسیدن استعدادها و سرمایه عالی شخصیتش در این جهان، باید به شناخت خود نائل شود. این شناخت، بر پایه شش سؤال اساسی استوار است که انسان باید به دنبال یافتن پاسخ آنها باشد. این سؤالات شش‌گانه که می‌توان گفت مادر همه سؤالات بشری است، عبارتند از: ۱- انسان کیست؟ ۲- از کجا آمده است؟ ۳- به کجا آمده است؟ ۴- برای چه آمده است؟ ۵- با کیست؟ ۶- به کجا خواهد رفت؟

انسان بدون پاسخ به این سؤالات، جز بن‌بست نیهیلیستی، منزلی دیگر نخواهد داشت؛ همان بن‌بستی که بسیاری از انسان‌های امروزی در داخل آن با کمال اضطراب درجا می‌زنند و یا به رکود و توقف دچار شده‌اند. هرگز نگوئید: اکثریت چشمگیر افراد بشر بدون تهیه پاسخ سؤالات یادشده، حتی بدون اینکه خود را نیازمند درک این سؤالات و ارتباطات چهارگانه بدانند، زندگی می‌کنند و هیچ‌گونه احساس ناراحتی نمی‌کنند، زیرا این سخن دلیل آن است که گوینده آن نمی‌خواهد میان دندان‌های ماشین ناآگاه از یک طرف و انسان دارای معرفت و آزادی و احساس مسئولیت تفاوتی بگذارد! البته واضح است و نیازی به گفتن ندارد که وقتی هویت ذاتی و شخصیت از انسان سلب شد و او تنها با بعد ماشینی خود زندگی کرد، و یا به عبارت صحیح‌تر: او را به زندگی با بعد ماشینی وادار کردند، نه تنها برای چنین موجودی فهم ارتباطات چهارگانه و پاسخ سؤالات شش‌گانه مطرح نیست، حتی اینکه او وجود دارد یا ندارد هم برای او قابل فهم و دریافت نخواهد بود! با این حال، او وجود دارد و قوانینی که او را به وجود آورده و او را اداره می‌کنند، حقیقت دارد و اینکه او چه بخواند و چه نخواهد، در دستگاه پرمعنای هستی، مشمول این قانون هستی خواهد بود: «هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت؛ قانونی که هیچ استثنایی نمی‌پذیرد.

پاسخ مثبت به این سؤالات، چنان حیاتی است که بشر، خصوصاً بشر محصور در تمدن جدید، به علت بی‌اعتنایی به آنها، توانایی پذیرش هیچ اصلی را ندارد. از این‌رو، او در امروزه‌های زندگی می‌کند که نه دیروزی داشته است و نه فردایی. بی‌تردید، ما می‌توانیم «انسان چیست یا کیست؟» را با این پاسخ سطحی و خنده‌آور که: «انسان همان اسپرم و اوول تورم‌یافته است، حل‌شده فرض کنیم! و می‌توانیم کمی عقب‌تر رفته، پدر و مادر و محیط تولد و کشور و تاریخ محدودی را که مدت زندگی او را در بر می‌گیرد، مطرح کنیم و سؤال: «انسان کیست یا چیست؟» را حل‌شده تلقی کنیم، ولی باید بدانیم که این نوع مطالب سطحی و ابتدایی، پاسخ منطقی و نهایی به سؤال مزبور نیست.